

УДК 342.9

В.М. ГАЛУНЬКО, Київський національний університет внутрішніх справ

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА ПРИ ПРОВЕДЕННІ ФІНАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ ЧЕМПІОНАТУ ЄВРОПИ З ФУТБОЛУ

Ключові слова: адміністративна відповідальність, іноземець, особа без громадянства, чемпіонат Європи з футболу

При підготовці до фінальної частини європейської першості з футболу 2012 року в рамках Закону України від 19.04.2007 р. № 962-V «Про організацію і проведення фінальної частини чемпіонату Європи з футболу в Україні» [1], необхідно вирішити низку економічних, соціальних та правових проблем.

На думку переважної кількості вчених та функціонерів, відповідальних за підготовку проведення фінальної частини чемпіонату Європи з футболу, однією з проблем є забезпечення безпеки вболівальників, спортсменів, технічного персоналу та інших осіб, які будуть перебувати в місцях проведення спортивних заходів [2-5].

Невід'ємною складовою безпеки при проведенні Євро-2012 є інститут адміністративної відповідальності іноземців та осіб без громадянства. Проблему юридичної відповідальності іноземних громадян, осіб без громадянства та іноземних юридичних осіб досліджували провідні вітчизняні теоретики права, вчені адміністративної та інших галузей права. Найбільш вагомий внесок в її розбудову внесли С.Ф. Константінов, В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, В.І. Олефір та ін. Але переважна більшість із них досліджували загальні засади адміністративної відповідальності, торкаючись специфіки притягнення вболівальників-іноземців та осіб без громадянства до адміністративної відповідальності тільки епізодично. Тим самим, в умовах сьо-

годення зазначена проблематика є дослідженою недостатньо.

Метою статті є вдосконалення законодавства щодо притягнення до адміністративної відповідальності іноземців та осіб без громадянства при проведенні Євро-2012 на основі ґрунтовного аналізу думок провідних вчених, футбольних функціонерів та загально-визнаних Європейській конвенцій у цій сфері. Наукова новизна статті полягає в удосконаленні інституту притягнення вболівальників-іноземців та осіб без громадянства до адміністративної відповідальності, на основі виділення зазначеної категорії осіб в окрему групу суб'єктів адміністративної відповідальності.

Виконавчий директор програми Євро-2012 ФФУ І. Федоренко назвав безпеку головною проблемою у підготовці до Євро-2012. На його думку, має бути створено координаційний орган серед силових структур, який би взяв на себе всі ці функції. З іншого боку, на стадіонах не має бути міліції, а тільки спеціально підготовлені стюарди [2]. В свою чергу, О. Савченко слушно зазначає, що основою забезпечення безпеки є адаптація зарубіжного досвіду щодо проведення масштабних спортивних форумів в Україні. У червні наступного року Україна має подати до УЄФА концепцію забезпечення безпеки та правопорядку під час змагань [3].

Заступник директора Координаційного бюро з підготовки та проведення Євро-2012 в Україні В. Жалдак влучно наголосив, що безпека на Євро-2012 не обмежується роботою на спортивних об'єктах. «Ми очікуємо, що іноземні та вітчизняні вболівальники будуть відчувати себе безпечно і на стадіонах, і в готелях, і на шляху, аж доти, доки не повернуться додому». Над ухваленою Урядом єдиною Концепцією безпеки на Євро-2012 працювали всі відповідальні органи влади разом із Федерацією Футболу України. Але документ усе ще потребує доопрацювання згідно вимогам УЄФА: необхідно поєднати європейські норми та врахувати специфіку роботи наших органів, що відповідають за безпеку [4].

Поряд із цим, А. Капустін із «Комітету громадського контролю ЧЄ-12» занепокоє-

ний недостатнім ступенем готовності судових органів працювати у новому форматі. Справа в тому, що в Європі порушників одразу зі стадіонів приводять до суду, де відбуваються блиц-процеси. В Україні ж подібної практики поки ще не існує, але до Євро-2012 її мають впровадити. Крім того, треба визначити роль приватних охоронних структур у забезпеченні безпеки на Євро-2012. Представники приватних охоронних фірм, готові співпрацювати з державою: потрібно лише визначити умови ліцензування та сферу діяльності приватних охоронних компаній на Чемпіонаті. На його думку, питання безпеки наскрізь проходить через весь організм такого масштабного заходу, як Євро-2012. Її потрібно забезпечити на кордонах, транспортних вузлах і шляхах, у готелях, фан-зонах, навколо спортивних споруд і на самих стадіонах. Робота має тривати не лише в державних кабінетах: велика роль у забезпеченні безпеки відведена громадськості та засобам масової інформації. Фактично, кожен може започаткувати зміни з усвідомлення власної відповідальності за безпеку і долю Євро-2012 в Україні [5].

Таким чином, на думку переважної кількості та вчених футбольних функціонерів під час проведення фінальної частини чемпіонату Європи з футболу має бути забезпечена Європейська громадянська концепція безпеки. Відповідно до неї застосовується комплексне використання сил і засобів, у результаті різноманітні правоохоронні органи та приватні охоронні структури забезпечують безпеку іноземних вболівальникам на всіх етапах перебування їх на території України.

Яскравим позитивним прикладом такого підходу стало відкриття 50-тисячної Донбас-Арени, на презентації якої було більше ніж 40 тисяч гостей, у тому числі і закордонні делегації. Там під час футбольних змагань у чаші стадіону не було жодного правоохоронця, який здійснював функції по охороні громадського порядку – працівники МВС України контролювали ситуацію на прилеглий території.

З метою максимального забезпечення прибуття в Україну вболівальників-іноземців

в Україні створений ліберальний візовий режим. Так, зокрема, усі іноземці та особи без громадянства з дійсними паспортними документами, які приїждять на чемпіонат як глядачі, отримують візи та в'їжджають на територію України без обмежень, крім випадків, встановлених законами України [6].

Поряд із цим, Конституція України ст.68 Конституції України вимагає від іноземців та осіб без громадянства неухильно додержуватись Конституції і законів України [7]. Відповідно до ст. 16 КУпАП: «Іноземці і особи без громадянства, які перебувають на території України, підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах з громадянами України», тим самим, питання удосконалення законодавства щодо притягнення вболівальників спортивних змагань – іноземців, осіб без громадянства та громадян України до адміністративної відповідальності треба розглядати у комплексі.

У науці адміністративного права здебільшого адміністративну відповідальність пов'язують із застосуванням заходів державного примусу, розглядають її як передбачену санкціями правових норм реакцію на правопорушення тощо. Застосування заходів названої відповідальності для порушника тягне обтяжливі наслідки майнового, морального, особистого чи іншою характеру, яких він зобов'язаний зазнати і фактично зазнає. Тим самим правопорушник відповідає перед державою за неправомірну поведінку [8].

Однак, на нашу думку, каральна функція міліції при проведенні Євро-2012 не буде відповідати вимогам Європейської конвенції з прав та основоположних свобод людини та вимог УЄФА, у відповідності з чим гарантування громадського порядку на стадіонах має здійснюється цивільною службою безпеки (стюардами), які на цю діяльність мають отримати ліцензію в МВС України, щодо здійснення охорони фізичних осіб.

Під час відкриття стадіону Донбас-Арени, виникло практичне питання стосовно притягнення футбольних фанатів до відповідальності, бо в українському законодавстві відсутня відповідальність за порушення громадського порядку під час проведення футбольних матчів. Єдиною нормою закону, яку

можна застосовувати, є дрібне хуліганство. Але, як свідчить європейський досвід, це не правильно. Адже для спортивних фанатів має бути специфічне покарання, як наприклад, заборона відвідувати спортивні заходи та перебувати під час їх проведення у певному місці.

З метою усунення зазначених законодавчих прогалин ми пропонуємо доповнити відповідні статті КУпАП:

1) ст.14-2 «Відповідальність вболівальників спортивних змагань»: викласти її у такій редакції: «До адміністративної відповідальності за правопорушення громадського порядку в період проведення спортивних змагань у разі їх фіксації працюючими в автоматичному режимі спеціальними технічними засобами, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобами фото- і кінозйомки, відеозапису, притягуються вболівальників спортивних змагань»;

2) ст.24 «Види адміністративних стягнень»: підрозділом «5-2) позбавлення права відвідувати спортивні змагання»;

3) ст.173 «Дрібне хуліганство»: частиною другою, яку викласти у наступній редакції: «ті самі дії, вчинені вболівальником в ході проведення спортивного змагання, або (та) під час слідування до місця проведення спортивного змагання та з нього до місця постійного чи тимчасового проживання, - тягне за собою позбавлення права відвідувати спортивні змагання на термін від одного місяця до трьох років, накладення штрафу від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, а в разі, якщо за обставинами справи, з урахуванням особи порушника, застосування цих заходів буде визнано недостатнім, - адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб»;

4) ст.251 «Докази»: після слів «Ці дані встановлюються протоколом про адміністративне правопорушення, поясненнями особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновком експерта, речовими доказами, показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- кінозйомки, відеозапи-

су чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, які використовуються при нагляді за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху – словами - та забезпечення громадського порядку під проведення спортивних заходів», далі по тексту.

5) ст.255 «Особи, які мають право скласти протоколи про адміністративні правопорушення»: після слів «3) власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган (статті 51, 179); - підпунктом - 3-1) посадові особи служби безпеки спортивних споруд (частина 2 статті 173)», а далі по тексту.

Таким чином, реалізація Верховною Радою України зазначених законодавчих ініціатив позитивно вплине на забезпечення прав свобод широкого загалу осіб, в тому числі вболівальників іноземців та осіб без громадянства.

Підводячи підсумки, слід зробити такі висновки:

1) під час проведення фінальної частини чемпіонату Європи з футболу має бути забезпечена Європейська громадянська концепція безпеки, у відповідності до якої застосовується комплексне використання сил і засобів, в результаті різноманітні правоохоронні органи та приватні охоронні структури забезпечують безпеку іноземних вболівальникам на всіх етапах перебування їх на території України;

2) для вболівальників іноземців в Україні створений ліберальний візовий режим, поряд із цим, Конституція України вимагає від іноземців та осіб без громадянства входить неухильно додержуватись Конституції і законів України, які у відповідності до ст.16 КУпАП підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах з громадянами України;

3) в умовах сьогодення футбольних фанатів, за порушення громадського порядку під проведення спортивних змагань не можливо притягнути до спеціальної адміністративної відповідальності;

4) пропонується доповнити ст.173 «Дрібне хуліганство» КУпАП частиною 2, яку викласти у наступній редакції: «ті самі дії, вчинені вболівальником в ході проведення спортив-

ного змагання, або (та) під час слідування до місця проведення спортивного змагання та з нього до місця постійного чи тимчасового проживання».

Отже, впровадження вище зазначеної спеціальної адміністративної відповідальності вболівальників-іноземців позитивно вплине на забезпечення безпеки широкого загалу осіб під час проведення фінальної частини чемпіонату Європи з футболу Євро-2012.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні»: від 19.04.2007 р., № 962-V // ВВР України. – 2007. – № 31. – Ст. 405.

2. Федоренко І. Головні проблеми підготовки до Євро-2012 – дороги та безпека / І. Федоренко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.lviv.ua/news/2007/10/04/122925.html>.

3. Євро-2012 : безпека понад усе [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cool-sait.at.ua/news/2009-02-11-183>.

4. Безпека на Євро-2012 – справа всіх українців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://euro2012.ukrinform.ua/comments/8485/?PAGEN_1=5.

5. Відвідування ігрового дня Євро-2012 обійдеться вболівальнику в 400 доларів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euro2012.my1.ru/news/2007-06-07-135>.

6. Кодекс України про адміністративні правопорушення : від 07.12.1984 р., № 8073-X // ВВР УРСР. – 1984. - Додаток до № 51. – Ст. 1122.

7. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // ВВР України. – 1996. – № 30. – С. 141.

8. Адміністративна відповідальність в Україні : навчальний посібник / М. І. Гординський, В. А. Гуменюк, Г. В. Джагупов ; за ред. А. Т. Комзюка. –Х. : Вид-во Ун-ту внутр. справ, 1998. – 78 с.

Галунько В. М. Адміністративна відповідальність іноземців та осіб без громадянства при проведенні фінальної частини чемпіонату Європи з футболу / В. М. Галунько // Форум права. – 2009. – № 3. – С. 152–155 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2009-3/09gvmezf.pdf>

На основі аналізу різноманітних концепцій забезпечення безпеки вболівальників та інших осіб під час проведення спортивних змагань запропоновано використати Європейську систему громадської безпеки під час проведення футбольних матчів, по розвитку якої запропоновані авторські зміни і доповнення до статті 173 «Дрібне хуліганство» та інших статей КУпАП, які з нею пов'язані.

Галунько В.Н. Административная ответственность иностранцев и лиц без гражданства при проведении финальной части чемпионата Европы по футболу

На основе анализа разных концепций обеспечения безопасности болельщики во время проведения спортивных соревнований предложено использовать Европейскую систему общественную систему безопасности во время проведения футбольных матчей, по развитию которой предложено авторские изменения и дополнения до статьи 173 «Мелкое хулиганство» и других статей КУоАП, которые с ней связаны.

Galunko V.N. Administrative Responsibility of Foreigners and Persons without Citizenship during Conducting of Final Part of Championship of Europe on Football

On the basis of analysis of various conceptions of providing of safety of fans and other persons during conducting of sporting competitions it is offered to use the European system of public safety during conducting of football matches. Also in article are author amendments and supplements to the operating article 173 «Petty hooliganism» and other articles of CUaAO which with hear are linked.